

Nr 460.

Av herr **Röing**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 437, med förslag angående inkomstberäkningar för 1920 års tilläggsstat och 1921 års riksstat, m. m.

I en till riksdagen den 5 juni 1920 avlämnad proposition, nr 437, har Kungl. Maj:t, under återropande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden den 4 i nyssnämnda månad, avgivit förslag i syfte, bland annat, att bereda täckning av ökade utgifter å såväl tilläggsstaten för 1920 som riksstaten för 1921. Vid beräkningen av beloppet av de medel, som i sådant syfte erfordras, har t. f. chefen för finansdepartementet utgått från dels vissa under riksdagen avgivna propositioner, dels i riksdagen fattade eller förestående beslut. Totalbeloppet av för 1921 års riksstat erforderliga medel utöver vad i statsverkspropositionen förutsatts har t. f. chefen för finansdepartementet upptagit till 72.5 miljoner kronor. Motsvarande belopp beträffande tilläggsstaten för år 1920 har departementschefen beräknat till 34.8 miljoner kronor.

För täckning av bristen i 1921 års riksstat har Kungl. Maj:t till en början föreslagit höjning dels av statsverkspropositionens beräkningar av vissa beviljningar med inalles 23.5 miljoner kronor, dels av det i statsverkspropositionen föreslagna procenttalet av inkomst- och förmögenhetsskattens grundbelopp från 175 med 10 till 185, varigenom med avrundning uppåt beräknats en ökad inkomst av 14 miljoner kronor. Beträffande den återstående bristen har t. f. departementschefen anfört följande:

»För täckande av återstående brist, 35 miljoner kronor, torde det vara nödvändigt att tillgripa påläggandet av någon ny skatt, beslutad antingen vid denna eller vid början av nästinstundande riksdag. Då

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 150 häft. (Nr 460.) 1

jag icke nu är i tillfälle att framlägga förslag i ämnet, torde, i anledning av den framskridna tiden, med framställning till riksdagen rörande den nya skatten få anstå till nästkommande år. Att under sådana omständigheter skatten icke kan träda i kraft redan vid ingången av år 1921 utan först något senare är en olägenhet, som emellertid under förhandenvarande förhållanden knappast torde kunna undvikas. Budgettekniskt synes mig saken kunna ordnas så, att å inkomstsidan i 1921 års riksstat den tillfälliga upplåningen ökas med ett belopp, motsvarande ovannämnda brist, varefter å tilläggsstaten för år 1921 dels för återbetalning av tillfälliga lånemedel anvisas enahanda belopp att utgå av skattemedel, dels ock å inkomstsidan uppföres den nya skatteinkomst, som är avsedd att beredas. Det bör emellertid uttryckligen betonas, att definitiv täckning av bristen bör ske av medel, som inflyta under det år, bristen uppstår, d. v. s. år 1921, och att det sålunda under inga omständigheter bör ifrågakomma, att till ett senare år uppskjuta återbetalningen av de tillfälliga lånemedel, som för nu ifrågavarande ändamål kunna komma att i riksstaten för år 1921 upptagas.

Då totalbeloppet av den för reglerandet av 1921 års riksstat erforderliga tillfälliga upplåningen icke kan exakt fixeras förrän i samband med statens definitiva uppgörande, framställer jag icke nu slutligt förslag i ovannämnda hänseende utan har endast velat uttala min mening om, hur saken lämpligen bör ordnas.»

Av nu återgivna yttrande synes mig tydligt framgå, att t. f. departementschefen ansett, att, i den mån den uppkomna bristen å 1921 års riksstat icke kunde täckas genom höjda inkomstberäkningar och ökat procenttal för inkomst- och förmögenhetsskatten, det i anledning av den framskridna tiden icke ankomme på Kungl. Maj:t att framlägga förslag till definitiv täckning. T. f. departementschefen har i detta frågans läge endast velat anvisa en budgetteknisk lösning av frågan.

Oavsett om denna min uppfattning är riktig eller ej, torde riksdagens bevillningsutskott komma att finna sig jämlikt § 40 riksdagsordningen böra framlägga förslag till täckande av hela den uppkommande bristen. Enligt nämnda paragraf har nämligen bevillningsutskottet att, sedan statsverkets behov blivit utredda och bestämda, opåmint föreslå sättet för bevillingens ökande, om det erfordras. Därjämte tillåter jag mig påpeka, att en användning av lånemedel till avlöning av statens tjänstemän, låt vara endast såsom en tillfällig anordning, skulle skarpt bryta av mot den stränga lånepolitik, som den svenska riksdagen hittills ålagt sig.

Av sålunda i korthet angivna skäl har jag ansett, att vid denna riksdag ovillkorligen bör beredas definitiv tackning av hela den beräknade bristen i 1921 års riksstat.

Närmast bör då givetvis övervägas, huruvida inkomst- och förmögenhetsskatten kan i ännu större utsträckning anlitas än Kungl. Maj:t i propositionen nr 437 ifrågasatt. För anskaffande på denna väg av hela det erforderliga beloppet skulle erfordras, att skatteprocenten höjdes från nuvarande 155 till 211. Att en sådan höjning icke låter sig göra med den nuvarande skatteskalen torde ligga i öppen dag. Då Kungl. Maj:t stannat vid en höjning med 10 utöver vad i statsverkspropositionen ifrågasatts, synes därmed vara tydligt utsagt, att enligt Kungl. Maj:ts uppfattning denna höjning är den högsta, som nu bör ifrågakomma.

I motsats till Kungl. Maj:t anser jag någon ytterligare höjning utöver vad i statsverkspropositionen föreslagits icke böra företagas. För tackande av den beräknade bristen å 1921 års riksstat bör enligt min mening tillgripas antingen höjning av någon annan nu utgående skatt eller införande av en ny skatt. Bland de begränsade möjligheter, som i sådant hänseende stå till buds, har jag ansett en accis å spritdrycker vara under förhandenvarande förhållanden lämpligast. Jag tillåter mig därför härmed framlägga ett förslag till förordning om spritdrycksaccis, vilket blivit på bevillningsutskottets föranstaltande utarbetat.

Beträffande förslaget detaljer torde följande böra anmärkas. Med beaktande av synpunkten, att lagstiftningen sorgfälligt bör undvika åtgärder, genom vilka den olaga brännvinstillverkningen i minsta mån uppmuntras, är förslaget så avvägt, att accisen vid utminuterung är satt till synnerligen låga belopp. Ur angivna synpunkt har däremot ansetts ofarligt att bestämma accisen vid utskänkning icke obetydligt högre. Avfattningen av 2 § är vald med hänsyn till den mångfald olika rymdmått, som vid spritdrycksförsäljningen förekomma i marknaden. Skattesatserna äro avsedda att ungefärligen motsvara följande rymdmått, nämligen den första en halvbutelj, den andra en halv liter, den tredje en helbutelj och den fjärde en liter.

De olika skattesatserna i 3 § äro föreslagna med hänsyn tagen såvitt möjligt till dryckernas olika värden.

Paragraferna 4—9 i författningsförslaget äro i huvudsak överensstämmande med motsvarande bestämmelser i 1919 års förordning om spritdrycksaccis.

Någon särskild motivering för övergångsbestämmelserna torde icke vara erforderlig.

Årsinkomsten genom den föreslagna accisen torde kunna beräknas till ett belopp av 40 till 45 miljoner kronor.

Jag övergår härefter att yttra mig om propositionen nr 437, i vad den avser att anlita statsverkets kassafond för täckande av bristen i 1920 års tilläggsstat, beräknad av t. f. chefen för finansdepartementet, som ovan är nämnt, till 34.8 miljoner kronor. Härom innehåller statsrådsprotokollet följande:

»Då det nu gäller att bereda medel för täckande av denna kostnadsökning, torde man närmast hava att undersöka, huruvida det kan anses tillrådligt att för sådant ändamål taga i anspråk kassafonds-tillgångar.

Jag ber därvid att få erinra om, att jag i det föregående uppskattat den vid årsskiftet 1919—1920 verkligen disponibla kassafonds-behållningen till omkring 134 miljoner kronor, därav nära 99 miljoner kronor emellertid redan enligt finansplanen skola tagas i anspråk för regleringen av 1920 års tilläggsstat. Härefter skulle alltså återstå ett belopp av 35 miljoner kronor. Emellertid är att märka, att under årets lopp torde komma att till kassafonden inflyta dels det under år 1919 uppdebiterade krigskonjunkturskattebeloppet, 274 miljoner kronor, dels ock det oanvända beloppet av det å 1919 års tilläggsstat anvisade 25-miljonersanslaget till statens järnvägar, 14 miljoner kronor, varjämte möjligen bör kunna påräknas någon inleverering av tidigare uppkomna överskott från de affärsdrivande verken. I varje fall bör kassafonden, före mottagandet av eventuellt överskott från 1920 års statsreglering, vilket här torde kunna lämnas å sido såsom i alla händelser behövt för regleringen av 1921 års tilläggsstat, alltså uppgå till minst 323 miljoner kronor. Härav skall enligt Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framställda förslag för 1921 års riksstat tagas i anspråk omkring 104 miljoner kronor, varefter alltså såsom disponibel behållning skulle återstå 219 miljoner kronor.

Med hänsyn till de synnerligen stora krav, som vid en eventuell omläggning av budgetåret torde komma att ställas på kassafonden, anser jag det visserligen betänkligt att med något mera avsevärt belopp minska denna kassafondsbehållning. Då jag icke är i tillfälle att föreslå någon åtgärd, som redan under detta år skulle tillföra staten ökade inkomster, ser jag emellertid ingen annan utväg, än att det tilläggsbelopp, som, enligt vad ovan sagts, kan komma att erfordras för regleringen av utgifterna å 1920 års tilläggsstat, tages ur kassafonden. Då den av mig verkställda uppskattningen av utgiftsökningen på riksdagsarbetets nuvarande stadium ju måste vara helt approximativ, kan emellertid någon

definitiv fixering av det kassafondsbelopp, som för ändamålet behöver tagas i anspråk, icke nu göras utan lärer därmed få anstå till det slutliga uppgörandet av staten.»

Även här har t. f. chefen för finansdepartementet påtagligen med synnerlig tvekan framställt sitt förslag och överlämnat åt bevillningsutskottet och riksdagen att söka någon annan utväg. För min del ansluter jag mig till t. f. departementschefens uppfattning om det betänkliga i att ytterligare anlita kassafonden, vars behållningar torde bliva väl behövliga vid den förutsedda omläggningen av budgetåret. Genom att låta förordningen om spritdrycksaccis träda i kraft redan den 1 juli innevarande år skulle beredas täckning av åtminstone en väsentlig del av den nu ifrågavarande bristen. En sådan anordning beträffande ikraftträdandet synes mig vara att förorda även därför, att i motsatt fall uttagandet av fulla månadsransoner vid utminuterung under innevarande år skulle i hög grad uppmuntras. Av dessa skäl föreslås, att författningen skall träda i kraft redan den 1 juli detta år. Att dess giltighetstid är föreslagen att begränsas till utgången av år 1921 beror givetvis på, att beskattningen är påkallad av tillfälliga förhållanden, för vilka ovan redogjorts.

Enligt förordningen om rusdrycksmedelsfonden skola inkomster av ifrågavarande slag tillföras fonden. För ernående av det med mitt förslag avsedda syftet måste ett sådant medlens disponerande givetvis undvikas. Jag har tänkt mig såsom den lämpligaste utvägen i sådant syfte, att riksdagen beslutar, att, utan hinder av sistberörda bestämmelse, de enligt den nu föreslagna förordningen inflytande medlen icke skola ingå till fonden.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 437,

1) att riksdagen måtte antaga det vid denna motion såsom bilaga fogade förslag till förordning om spritdrycksaccis; samt

2) att riksdagen ville, vid bifall till vad under 1) hemställts, för sin del besluta, att, utan hinder av stadgandet i sista stycket av 1 § i gällande förordning angående statsverkets fond av rusdrycksmedel, de genom den sålunda beslutade accisen inflytande medlen icke skola läggas till nämnda fond.

Stockholm den 8 juni 1920.

Erik Röing.

Bilaga.**Förslag**

till

förordning om spritdrycksaccis.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

För spritdrycker, som utminuterats eller utskänkas, upptages en särskild avgift, benämnd spritdrycksaccis.

2 §.

Vid *utminutering* utgår spritdrycksaccis

med 35 öre,	då den utminuterade myckenheten ej överstiger 35 centiliter,
» 50 » » » » » »	överstiger 35 men ej 50 centiliter,
» 70 » » » » » »	» 50 » » 70 » » ,
» 1 krona » » » » » »	70 centiliter men ej 1 liter.

Uppgår den utminuterade myckenheten till mera än 1 liter, utgår accisen för överskjutande delen efter samma grunder.

3 §.

Vid *utskänkning* utgår spritdrycksaccis

med 2 kronor för varje liter egentligt brännvin,	
» 3 » » » » » »	punsch,
» 6 » » » » » »	av annan spritdryck.

4 §.

Spritdrycksaccisen upptages vid försäljningen; dock att, där rusdrycksförsäljningsbolag till annan överlåtitt rättighet till utskänkning, accisen skall erläggas vid dennes inköp av spritdrycker för rörelsen, såsom om utskänkning då ägde rum.

5 §.

För spritdrycksaccis ansvarar vederbörande rusdrycksförsäljningsbolag.

6 §.

Rusdrycksförsäljningsbolag åligger

dels att senast den femtonde dagen i varje månad å statsverkets giroräkning i riksbanken insätta spritdrycksaccis för den myckenhet spritdrycker, som från bolaget under nästföregående månad försåls,

dels ock att senast den tjugonde dagen i varje månad till kontrollstyrelsen avlämna — jämte bevis om berörda insättning — av bolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt, specificerad uppgift rörande omfattningen av den utav bolaget under nästföregående månad verkställda försäljning av spritdrycker.

7 §.

Kontrollstyrelsen, som äger meddela närmare föreskrifter och anvisningar rörande sättet för spritdrycksaccisens uppbärande och redovisande, åligger att före utgången av varje månad till statskontoret avlämna uppgift å den under nästföregående månad influtna spritdrycksaccisen.

8 §.

1 mom. Den, som mot bättre vetande i uppgift, varom i 6 § förmäles, upptager mindre myckenhet än som försåls, straffes med böter från och med ettusen till och med tiotusen kronor eller med fängelse. Den skyldige vare tillika pliktig att erlägga härovan stadgad avgift för den myckenhet, som icke blivit redovisad.

2 mom. Underlåter någon att inom föreskriven tid avlämna sådan uppgift eller sådant bevis, varom i 6 § sägs, böte tio kronor för varje dag, uppgiften eller beviset utebliver; och äger kontrollstyrelsen därjämte genom lämpliga viten tillhålla den försumlige att uppfylla sin skyldighet. Där sådan inbetalning eller insättning ej skett före utgången av månaden näst efter den, under vilken den myckenhet, för vilken spritdrycksaccisen utgått, blivit försåld, må accis utmätas till ett belopp, motsvarande sex kronor för varje liter av den myckenhet spritdrycker, som kontrollstyrelsen på grund av verkställd undersökning fastställer hava försåls.

9 §.

Förseelse mot föreskrifterna i denna förordning åtalas vid allmän domstol.

Böter och viten, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1920 samt gäller intill utgången av år 1921.

Härvid skall dock iakttagas:

Den, till vilken rusdrycksförsäljningsbolag överlåtit rättighet till utskänkning av spritdrycker, är skyldig att erlægga spritdrycksaccis för sitt lager av dylika drycker vid tiden för förordningens ikraftträdande; och åligger det honom att *dels* samma dag förordningen träder i kraft till vederbörande rusdrycksförsäljningsbolag avlämna på heder och samvete avgiven, specificerad uppgift angående berörda lager, *dels ock* före den 15 juli 1920 erlægga därå belöpande accis till bolaget, som har att senast den 15 i nästpåföljande månad uti den i 6 § angivna ordning inleverera accisen till statsverket. Upptager någon mot bättre vetande i uppgift, varom nu är sagt, mindre myckenhet än han vid tiden för förordningens ikraftträdande innehade, eller underlåter någon att inom föreskriven tid avlämna sådan uppgift eller erlægga stadgad accis för sitt lager av spritdrycker vid tiden för förordningens ikraftträdande, vare i tillämpliga delar lag som i 8 § för där angivna fall sägs.

Här avsedd innehavare av utskänkingsrättighet, vilken vid utgången av förordningens giltighetstid innehar lager av spritdrycker, äger, därest han dagen därefter till vederbörande rusdrycksförsäljningsbolag angående berörda lager avlämnar sådan uppgift, varom ovan sagts, att återbekomma därför erlagd accis. Upptager någon mot bättre vetande i omförmälda uppgift större myckenhet, än han vid tiden för utgången av förordningens giltighetstid innehade, straffes som i 8 § 1 mom. första punkten sägs.